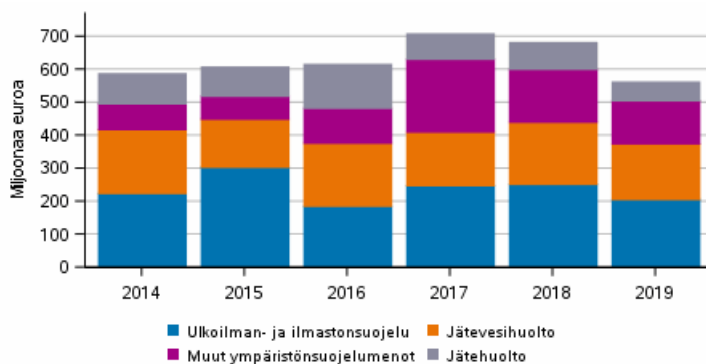

Ympäristönsuojelumenot 2019

Ympäristönsuojeluinvestoinneissa merkittävä pudotus vuonna 2019

Suomen julkisen sektorin ympäristönsuojelumenot olivat noin 750 miljoonaa euroa vuonna 2019. Yritysten käyttämät ympäristönsuojelupalvelut ja -investoinnit olivat hieman yli 2 800 miljoonaa euroa. Kotitalouksien jäteveden ja jätteiden käsittelystä syntyvät ympäristönsuojelumenot olivat yli 900 miljoonaa euroa. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen Ympäristönsuojelumenot-tilastosta. Tilasto kattaa julkisen sektorin, kotitaloudet, kaivostoiminnan, teollisuuden sekä energia-, vesi- ja jätehuollon.

Kaivostoiminnan, teollisuuden ja energiahuollon ympäristönsuojelupalvelujen käyttö ja investoinnit kohteittain 2014–2019

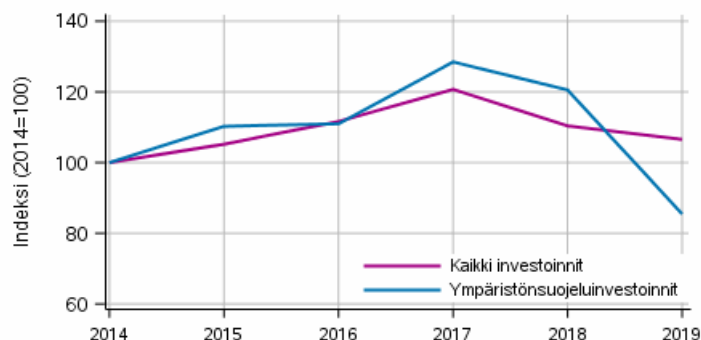

Lähde: Tilastokeskus

Ympäristönsuojelumenot jatkoivat laskuaan edeltävään vuoteen verrattuna. Vuonna 2019 kaivostoiminta, teollisuus ja energiahuolto käyttivät ympäristönsuojeluun yhteensä 564 miljoonaa euroa, joista investointeja oli 225 miljoonaa euroa. Ulkoilman- ja ilmastonsuojeluun kohdistettiin jälleen eniten menoja. Muut ympäristönsuojelumenot ovat vähentyneet huomattavasti vuodesta 2017 lähtien, mutta olivat vielä vuonna 2019 selvästi vuosia 2014–2016 suuremmat. Muut ympäristönsuojelumenot koostuvat suurelta osin maaperän ja pintavesien suojelusta sekä ympäristöä koskevasta tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Vuosittaista vaihtelua selittää osin ympäristövahingot, jotka ovat aiheuttaneet lisäkustannuksia mm. kaivosteollisuudessa.

Teollisuuden jätehuollon pieni osuus selittyy sillä, että yritykset ostavat jätehuollon ostopalveluna, jolloin menot kohdistuvat jätehuollon toimialalle. Jäte- ja jätevesihuollossa toimivat yritykset luetaan päätoimisten ympäristönsuojelupalveluiden tuottajien sektoriin. Toimialoista eniten ympäristönsuojelupalveluja käytettiin jätevesi- ja jätehuollossa, 1 952 miljoonalla eurolla, josta suurin osa kohdistui jätehuoltomenoihin. Toiseksi eniten ympäristönsuojelupalveluja käytettiin teollisuudessa, joka käytti niihin 250 miljoonaa euroa. Teollisuuden toimialoista suurin ympäristönsuojelupalveluiden käyttäjä oli metalliteollisuus.

Kaivostoiminnan, teollisuuden ja energiahuollon kokonaisinvestointien ja ympäristönsuojeluinvestointien kehitys Suomessa 2014–2019

Lähde: Tilastokeskus

Verrattaessa kaivostoiminnan, teollisuuden ja energiahuollon yhteenlaskettuja ympäristönsuojeluinvestointeja samojen toimialojen kokonaisinvestointeihin, molemmat kasvoivat vuosina 2014–2017. Kaivostoiminnan ympäristönsuojeluinvestoinnit kasvoivat huomattavasti vuosina 2016–2017 kasvaneiden ympäristövahinkojen kustannusten takia. Tästä johtuen yhteenlasketut ympäristönsuojeluinvestoinnit kasvoivat selvästi ja niiden muutos pysyi kokonaisinvestointien muutosta suurempana.

Vuodesta 2017 eteenpäin sekä ympäristönsuojelumenot että kokonaisinvestoinnit alkoivat laskea. Ympäristövahinkojen kustannukset vähenivät ja vuonna 2019 kaivostoiminnan ympäristönsuojelumenot olivat alle vuoden 2014 tason. Myös muiden toimialojen ympäristönsuojeluinvestoinnit laskivat, jonka takia yhteenlaskettu taso putosi merkittävästi vuonna 2019, ollen alhaisimmillaan tarkasteluajanjakson aikana.

Tilaston käsitteet ja määritelmät perustuvat EU:n ympäristötilinpitoasetukseen (N:o 691/2011 ja 538/2014) ja Eurostatin käsikirjoihin.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ympäristönsuojelumenojen kohdentuminen sektoreittain 2017-2019, miljoonaa euroa.....	4
Liitetaulukko 2. Ympäristönsuojelupalvelujen käyttö yrityksissä 2017-2019 (pl. alkutuotanto ja palvelualat), miljoonaa euroa.....	4
Liitetaulukko 3. Kaivostoiminnan, teollisuuden sekä energia-, vesi- ja jätehuollon ympäristönsuojeluinvestoinnit 2017-2019, miljoonaa euroa.....	4
Laatuseloste: Ympäristönsuojelumenot.....	5

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ympäristönsuojelumenojen kohdentuminen sektoreittain 2017-2019, miljoonaa euroa

Sektori		2017	2018	2019
Julkinen sektori	Yhteensä	750	765	756
	Käyttö	382	395	385
	Investoinnit	21	20	13
	Tulon ja pääomansiirrot, netto (maksetut-saadut)	347	350	358
Kaivostoiminta, teollisuus, energia-, vesi- ja jätehuolto	Yhteensä	2 750	3 053	2 804
	Käyttö	2 136	2 399	2 291
	Investoinnit	613	653	514
	Tulon ja pääomansiirrot, netto (maksetut-saadut)
Kotitaloudet	Yhteensä	856	891	917
	Käyttö	856	891	917
	Investoinnit
	Tulon ja pääomansiirrot, netto (maksetut-saadut)

Liitetaulukko 2. Ympäristönsuojelupalvelujen käyttö yrityksissä 2017-2019 (pl. alkutuotanto ja palvelualat), miljoonaa euroa

Toimiala (TOL2008)	2017	2018	2019
B Kaivostoiminta ja louhinta	56	41	22
C Teollisuus	240	244	250
16 - 17 Metsäteollisuus	79	82	90
19 - 22 Kemianteollisuus	38	39	40
24 - 30, 33 Metalliteollisuus	107	106	101
10 - 15, 18, 23, 31 - 32 Muu teollisuus	16	16	19
D Energiahuolto	74	82	67
36 - 39 Päätoimiset ympäristönsuojelupalvelujen tuottajat ja vesihuolto	1 766	2 033	1 952
Yhteensä	2 136	2 399	2 291

Liitetaulukko 3. Kaivostoiminnan, teollisuuden sekä energia-, vesi- ja jätehuollon ympäristönsuojeluinvestoinnit 2017-2019, miljoonaa euroa

Toimiala (TOL2008)	2017	2018	2019
B Kaivostoiminta ja louhinta	74	68	18
C Teollisuus	201	179	147
16 - 17 Metsäteollisuus	80	43	35
19 - 22 Kemianteollisuus	70	48	69
24 - 30, 33 Metalliteollisuus	26	72	31
10 - 15, 18, 23, 31 - 32 Muu teollisuus	26	16	12
D Energiahuolto	64	71	61
36- 39 Päätoimiset ympäristönsuojelupalvelujen tuottajat ja vesihuolto	274	335	288
Yhteensä	613	653	514

Laatuseloste: Ympäristösuojelumenot

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Ympäristönsuojelumenot -tilasto kuvaa ympäristönsuojelusta teollisuudelle, kotitalouksille, voittoa tavoittelemattomille yhtiöille sekä valtiolle ja kunnille aiheutuvia menoja. Se on tarkoitettu yhteiskunnallisen päätöksenteon, yritysten ja niiden etujärjestöjen sekä tutkimuksen tarpeisiin. Tilasto mahdollistaa ympäristönsuojelusta aiheutuneiden menojen vertailua eri toimialojen kesken. Tilastointi noudattaa EU:n tilastoviraston, Eurostatin, muotoilemia tilastointiperiaatteita, mikä varmistaa tietojen vertailtavuuden muiden Euroopan maiden sekä kansainvälisten järjestöjen vastaaviin tilastotietoihin.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Tilasto kattaa teolliset toimialat eli kaivos- ja kaivannaistoiminnan, teollisen valmistuksen ja energiahuollon, veden puhdistuksen ja jakelun, jätevesi- ja jätehuollon, kotitaloudet sekä valtion ja kunnat. Toimialajaottelu on EU:n standardiin perustuvan Tilastokeskuksen luokituksen TOL 2008 mukainen (Toimialaluokitus 2008, Tilastokeskus, Käsikirjoja 4, Helsinki 2008).

Ympäristönsuojelumenot -tilasto sisältää:

- ympäristönsuojeluinvestoinnit
- ympäristönsuojelulaitteistojen käyttö- ja kunnossapitomenot
- muut ympäristönsuojelun toimintamenot, kuten tutkimus- ja kehitysmenot, hallintomenot sekä erilaiset maksut ja korvaukset

Ympäristönsuojeluinvestointeihin sisältyvät sekä päästöjen vähentämiseen että niiden käsittelyyn tarkoitetut investoinnit. Päästöjä vähentävät toimenpiteet muuttavat tuotantoprosessia siten, että tuotannosta aiheutuvien päästöjen muodostuminen suhteessa tuotantomääriin pienenee. Päästöjen käsittelyyn tarkoitetut ympäristönsuojeluinvestoinnit ovat puhdistimia ym. lisälaitteita tai ratkaisuja, joiden käyttöön otto ei oleellisesti muuta itse tuotantoprosessia.

Ympäristönsuojelu on tässä tilastossa määritelty toiminnaksi, jonka tarkoituksena on vähentää fyysiseen ympäristöön kohdistuvia haittoja, tai joka oleellisesti liittyy näiden haittojen vähentämiseen. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi päästöjen ja jätteiden käsittely, niiden muodostumisen ehkäiseminen, ympäristötarkkailu ja -valvonta, ympäristönsuojeluun liittyvä hallinto, koulutus ja tiedottaminen, ympäristövahinkojen korjaaminen sekä tuotannon ympäristöhaittojen vähentämiseen tähtäävä tutkimus- ja kehitystyö. Energiainsäästö- ja työsuojelutoimenpiteet eivät kuulu tässä tilastossa ympäristönsuojeluun.

Ympäristönsuojelumenot tilastoidaan niiden kohdentumisen perusteella, kansainvälisen ympäristönsuojelutoimenpiteiden ja -kustannusten CEPA 2000 -luokituksen mukaisesti. (Classification of Environmental Protection Activities and Expenditure). CEPA-luokkia ovat muun muassa jätevesihuolto, jätehuolto, ilmansuojelu, luonnonsuojelu sekä hallinto ja muu ympäristönsuojelu.

Ympäristönsuojelumenolaskelmat perustuvat YK:n ja EU:n tilastoviraston Eurostatin luokituksiin, määritelmiin ja standardeihin:

System of Environmental-Economic Accounting - Central Framework. United Nations, European Union, Food and Agriculture Organization of the United Nations, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, The World Bank 2014.

Environmental expenditure statistics - General Government and Specialised Producers data collection handbook. European Commission 2007.

1.3 Lait ja asetukset

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 538/2014 Euroopan ympäristötilinpidosta annettun asetuksen (EU) N:o 691/2011 muuttamisesta velvoittaa jäsenmaita tilastoimaan ja raportoimaan ympäristönsuojelumenot vuosittain. Ensimmäinen raportointi tapahtuu vuonna 2017 koskien tilastovuotia 2014 ja 2015.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Julkisen sektorin ympäristönsuojelumenot lasketaan valtion tilinpäätösaineiston sekä kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston pohjalta. Tietoja täydennetään maa- ja metsätalousministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön, ulkoasiainministeriön sekä puolustusministeriön tiedoilla.

Teollisuuden ympäristönsuojelumenot -tilastoa varten tarvittavat tiedot kerätään vuosittaisella, noin 2000 teollisuuden toimipaikalle lähetettävällä kyselyllä. Kysely koskee edellisenä vuonna toteutuneita ympäristönsuojelumenoja ja siihen on mahdollisuus vastata joko paperilomakkeella tai internetissä sähköisellä lomakkeella.

Kotitalouksien sekä voittoa tavoittelemattomien yhtiöiden ympäristönsuojelumenot lasketaan kansantalouden tilinpidon tietojen pohjalta.

Tilaston peruskehikon muodostavat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteriin perustuvassa tietokannassa vähintään yhden henkilön yritykset, joiden toimialana on kaivos- ja kaivannaistoiminta, teollinen valmistus, energiahuolto tai veden puhdistus ja jakelu.

Kyselyn piiriin kuuluvat seuraavat toimialaluokituksen TOL 2008 pääluokat

B Kaivostoiminta ja louhinta (05 - 09)

C Teollisuus (10 - 33)

D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta (35) sekä pääluokasta E toimiala Veden otto, puhdistus ja jakelu (36)

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Otantapohjaisuudesta johtuen tuloksiin liittyy aina tilastollisia epävarmuustekijöitä. Käytetyllä otanta-asetelmalla kuitenkin pyritään siihen, että suurten teollisuusyritysten ympäristönsuojelumenot, jotka ovat merkittävimpiä, saadaan kattavasti ja luotettavammin tilastointiin. Noin 2000 toimipaikalle lähetetyn kyselyn vastausprosentti on viime vuosina ollut 75–85 %. Vastaukset tarkistetaan Tilastokeskuksessa mittausvirheiden minimoimiseksi. Vastauskato otetaan huomioon korotettaessa aineisto koskemaan koko teollista toimintaa Suomessa.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Ympäristönsuojelumenot -tilasto tuotetaan vuosittain noin 22 kuukauden kuluttua tilastovuoden päättymisestä. Julkistamiskalenterin verkko-osoite: <https://www.stat.fi/ajk/julkistamiskalenteri/index.html>

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilastotiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla. Lisäksi tilastotiedot raportoidaan EU:n tilastovirastolle Eurostatille ja sitä kautta ne tulevat julkaistaviksi Eurostatin sekä OECD:n tilastojulkaisuissa ja -tietokannoissa.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastotietojen vertailtavuus muiden EU-maiden kanssa on hyvä johtuen Eurostatin laatimien yhtenäisten tilastointiperiaatteiden noudattamisesta. Myös OECD-maiden kesken vertailtavuus on parantunut viime vuosien aikana.

Julkisen sektorin ympäristönsuojelumenotilastoa on laskettu Suomessa vuodesta 1994 lähtien vuosittain. Sinä aikana tietojen vertailukelpoisuus ei ole merkittävästi muuttunut, vaikka laskelmiin sisältyvissä valtion talousarvion momenteissa ja kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston talouserissä on ollut jonkin verran muutoksia vuosittain. Esimerkiksi valtio on yhdistänyt momenteja ympäristöministeriön

hallinnonalalla ja toisaalta laskelmiin on otettu joitakin momenteja lisää. Myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä aluehallintovirastojen perustaminen toi muutoksia momentteihin.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Teollisuuden ja julkisen sektorin ympäristönsuojelumenotietoja on tilastoitu Suomessa vuodesta 1992 lähtien, ja kerättävät tiedot eivät ole sinä aikana merkittävästi muuttuneet. Ympäristönsuojelumenot-tilastossa näiden kahden tilaston tietosisällöt tulevat laajempina ja uudistettuna versiona uusien lähdeaineistojen laskentamenetelmän pohjalta.

Lisätietoja

Antti Hörkkö 029 551 3035

Nina Hiltunen 029 551 3089

Vastaava osastopäällikkö:

Katri Kaaja

ymparistotilinpito@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Ympäristönsuojelumenot 2019, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute